

Asia: VN/24437/2024

Lausuntopyyntö metsätalouden tulosperusteiset tuet -työryhmän muistiosta

1. Yleinen palaute työryhmän muistiosta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Jyväskylän yliopisto katsoo, että siirtyminen tulosperusteisiin tukiin on kannatettava ja pilotoimisen arvoinen asia. Yleinen periaate tulisi olla tukea sellaisia metsissä tehtäviä toimenpiteitä ja niiden perusteella syntyviä todennettavia tuotoksia, jotka 1) säilyttävät olemassa olevaa luonnon monimuotoisuutta, herkkiä vesistöjä ja parantavat hiilinieluja ja -varastoja, mahdollisimman synergisesti, ja/tai 2) kannustavat tuottamaan BD-, vesistö- ja ilmastohyötyjä. Tulosperusteisia tukia ei lähtökohtaisesti kannata kohdentaa sellaisiin toimenpiteisiin ja tuotoksiin, jotka metsänomistajan kannattaa joka tapauksessa taloudellisista syistä tehdä ilman tukeakin, vaan kohdentaa tuet toimenpiteisiin, jotka aiheuttavat lisäkustannuksia tai tulonmenetyksiä verrattuna normaaliin metsätalouteen.

Tulosperusteisuus on onnistuessaan kustannusvaikuttavin tapa toteuttaa metsätalouden tukea. Linkitys ennallistamisasetuksen toimenpiteisiin varmistettava niin että mahdollisimman hyvin tuetaan ennallistamisasetuksen tavoitteita.

Jyväskylän yliopisto katsoo, että taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen korotus ei ole hyvä tukikohde (ks. alla). Sen sijaan olisi kannattanut pilotoinnin piiriin ottaa metsän kiertoaikojen pidentäminen. Metsän kiertoaikojen pidentäminen on tutkimuksissa todettu tehokkaaksi keinoksi saada merkittäviä monimuotoisuus- ja ilmastohyötyjä. Kiertoajan pidentämisen kustannukset metsänomistajalla lisäksi on todettu sangen maltillisiksi, joten tuki olisi ollut potentiaalisesti kustannustehokas. Monimuotoisuuden näkökulmasta vanhojen metsien ja puiden vähyys on keskeinen metsäluonnon monimuotoisuutta rajoittava tekijä, mihin kiertoaikojen pidentäminen olisi mahdollisesti tuonut helpotusta.

2. Tulosperusteisten tukien ja ympäristöllisen tarjouskilpailun vahvuudet ja heikkoudet verrattuna perinteiseen tukijärjestelmään, jossa korvataan kustannuksia ja tulonmenetyksiä.

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Vahvuutena voidaan pitää mahdollisuutta kohdentaa tuet kohteille, joilla on suurin potentiaali säilyttää ja kerryttää monimuotoisuus- ja ilmastohyötyjä. Tulosperustaisuus parantaa tukien kustannusvaikuttavuutta.

3. Työryhmän esittämien pilottiehdotusten toteuttamiskelpoisuus.

3.1 Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen korotus lehtipuuosuuden perusteella (luku 9.1)

Tuki on kannustava mutta kohdentuu sellaiseen tuotokseen, jonka metsänomistajan kannattaa varmistaa joka tapauksessa. Ensinnäkin nuoren metsän hoito on toimenpide, joka metsänomistajan kannattaa tehdä, mikäli hän haluaa parantaa metsistä saatavaa taloudellista tuottoa. Nuoren metsän hoito on siis toimenpide, joka taloudellisesti orientoituneen metsänomistajan kannattaa tehdä ilman tukea. Toiseksi, ilmaston muuttuessa riski metsätuhoihin kasvaa erityisesti liian yksipuolisissa metsiköissä. Lehtipuusekoituksen lisääminen nuorten metsän hoidon yhteydessä tulee parantamaan metsänhoidon kannattavuutta ja pienentää riskiä metsätuhoihin. Siksi tuen korotus lehtipuuosuuden perusteella on toimenpide, joka ei tarvitse lisätukea.

Lehtipuuosuuden lisääminen on kansan- ja yksityistalouden näkökulmasta järkevää ja kannustettavaa, mutta se kannattaa toteuttaa metsäneuvonnan ja muun informaatiovaikuttamisen keinoin.

3.2 Suojavyöhykkeiden jättäminen virtavesien rannoille (luku 11.2)

Ehdotettu tuki on tarkoituksen mukainen ja tukee sellaisten tuotosten syntymistä, joiden vaatimat toimenpiteet ilman tukea aiheuttavat metsänomistajalle mahdollisesti merkittäviä taloudellisia menetyksiä.

3.3 Soiden aktiivinen ennallistaminen (luku 11.5)

Tuki on perusteltu ja kohdentuu toimiin, jotka ilman tukea aiheuttaisivat merkittäviä kustannuksia metsänomistajille.

3.4 Soiden aktiivinen ennallistaminen (luku 11.5)

Ehdotettu tuki on kannustava ja tullee tuottamaan positiivisia, todennettavia vaikutuksia. Todennettavuus toki edellyttää maastotyötä, ja aiheuttaa siksi kustannuksia.

4. Millaisia vaikutuksia työryhmän esittämällä tuella olisi?

4.1 Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen korotus lehtipuuosuuden perusteella (luku 9.1)

Lehtipuuosuuden lisääminen kasvattaa metsien tuottavuutta, stressinsietokykyä ja parantaa kykyä sopeutua ilmastomuutokseen mutta ei ole perusteltu toimi tuen piiriin taimikon ja nuoren metsän hoidossa.

4.2 Suojavyöhykkeiden jättäminen virtavesien rannoille (luku 11.2)

Sertifiointikriteerien edellyttämiä leveämpien suojavyöhykkeiden jättäminen sekä tukee maa- ja vesiekosysteemien nykyisen monimuotoisuuden säilymistä että mahdollistaa ympäristöhyötyjen

muodostumisen tulevaisuudessa. Tuen vaikutukset on helposti maastossa tai kaukokartoitusmenetelmin luotettavasti todennettavissa.

Tuen saamisen edellytykseksi on muistiossa ehdotettu määräaikaista (20 v) hoito- ja kunnossapitovelvoitetta. Määräaikaisuus heikentää olennaisesti tuen kustannustehokkuutta, koska tuen piiriin tulleet arvokkaat kohteet palautuvat normaaliin metsätaloustalouteen hoito- ja kunnossapitovelvoitteen päätyttyä. Tällöin menetetään jo olemassa, lähtökohtaisesti olevat sekä hoito- ja kunnossapitovelvoitteen aikana kehittyneet luontoarvot ja hiilivarastot. Määräaikaisuus luonnonsuojelun hankkeissa on tutkimusten mukaan todettu pysyviä hankkeita tehottomammiksi.

4.3 Soiden aktiivinen ennallistaminen (luku 11.5)

Esitetyt tuet suurella todennäköisyydellä tuottavat merkittäviä ja todennettavissa olevia monimuotoisuus- ja ilmastohyötyjä.

4.4 Lehtojen luonnonhoito (luku 11.6)

Tämä tukimuoto suurella todennäköisyydellä parantaisi uhanalaisen metsäluonnon tilaa keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä kuitenkin sillä edellytyksellä, että tuen kohteena olleet metsät säilyvät kokonaan uudistushakkuiden ulkopuolella ja muutenkin metsätaloustoimet kohdentuvat tuen jälkeenkin luonnontilan ylläpitämiseen (kuusen poisto) ja/tai parantamiseen (lahopuun lisääminen).

5. Kehittämisehdotukset työryhmän pilottiehdotuksiin.

5.1 Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen korotus lehtipuuosuuden perusteella (luku 9.1)

-

5.2 Suojavyöhykkeiden jättäminen virtavesien rannoille (luku 11.2)

Tukikohteita valittaessa on hyvä varmistaa, että tuki kohdentuu kompensoimaan tulonmenetyksiä selkeästi metsäsertifiointikriteereiden vaatimusta leveämpien suojavyöhykkeiden jättämisestä. Kohteita valittaessa tai jopa pilottia markkinoitaessa on hyvä hyödyntää paikkatietoaineistoja metsätaloudelle herkkien vesistöjen sijainnista. Vastaavasti (Zonation) paikkatietoa voidaan käyttää kohdentamaan tuki arvokkaimmille metsäkohteille. Näin varmistetaan tuen maksimaaliset hyödyt sekä maa- että vesiekosysteemeille ja tuen kustannusvaikuttavuus.

Tukea voidaan täydentää kasaamisbonuksella: korvaus kasvaa X%, kun yhtenäisen tuetun suojavyöhykkeen pituus ylittää tilarajan. Näin kannustetaan metsänomistajia yhteistyöhön ympäristöarvojen turvaamiseksi

Hoito- ja kunnossapitovelvoite tulee muuttaa pysyväksi ehdoksi tuen saamiselle biodiversiteetti- ja ilmastohyötyjen turvaamiseksi.

5.3 Soiden aktiivinen ennallistaminen (luku 11.5)

Esitetyt kriteerit on hyvin mietitty ja kannatettavia. Soiden ennallistamisen rahoittamiseksi olisi hyvä kokeilla yksityisen rahan houkuttelemista mukaan esimerkiksi ekologisen kompensaation prosessein. Edellyttää mekanismien kehittämistä.

5.4 Lehtojen luonnonhoito (luku 11.6)

Ehdotus vaikuttaa hyvin mietityltä.

Havila Marjo

Jyväskylän yliopisto - Matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta